1602 - Oruca başlamada astronomi hesaplamalarını değil de hilali görmeyi esas almak

Soru

Bir müslümanın oruca başında ve sonunda astronomi hesaplarına dayanması câiz midir, yoksa hilali görmek mi gerekir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

İslâm dîni, bir kolaylık ve hoşgörü dînidir. Bu dînin hükümleri, hem cinlere, hem insanlara, âlimlerine, okuma-yazma bilmeyenlerine, şehirlilerine ve köylülerine, kısacası bütün farklı sınıfların hepsini kapsar. Bu sebeple Allah Teâlâ onlara ibâdet vakitlerinin girmesi ve çıkması için herkesin bilebileceği bir takım emâreler belirlemiştir.

Örneğin; güneşin batmasını, akşam vaktinin girişi ve ikindi vaktinin çıkışının emâresi ve kırmızışafağın kaybolmasını yatsı vaktinin girişinin emâresi olarak belirlemiştir. Hilalin ayın sonunda gizlenip kaybolduktan sonra tekrar görünmesini, yeni bir kameri ayın başlamasının ve önceki ayın sona erişinin emâresi kılmıştır. Bizi, yıldızlar ilmi ve astronomi hesaplamaları gibi pek az insanın bilebileceği şeylerle kameri ay başlarını tespitle yükümlü tutmamıştır.

Bu sebeple Kitap ve sünnetin nasları, müslümanların Ramazan ayında oruca başlamalarına emâre olarak hilalin görünmesi esasını getirmiştir. Ramazan bayramı için de Şevval hilalinin görülmesi esasını getirmiştir. Kurban bayramının ve Arafat gününün tespitinde de durum böyledir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

[فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ... [سورة البقرة من الآية: 185 ...

"Sizden kim hilali görürse, oruç tutsun."[1]

[يَسْأَلُونَكَ عَنِ الأهِلَّةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ... سورة البقرة من الآية: 189]

"(Ey Nebi! Ashâbın) sana, hilâlleri ve(hallerinin değişmesini) soruyorlar. De ki: Onlar, insanlar ve hac için vakit ölçüleridir." [2]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

"Ramazan hilalini gördüğünüz zaman oruç tutun, Şevval hilali gördüğünüz zaman bayram edin. Hava kapalı olur da hilali göremezseniz, sayıyı otuza tamamlayın."

Bu sebeple Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- orucu, Ramazan ayı hilalinin görünmesinin sâbit olmasına, bayramı da Şevval ayının görünmesinin sâbit olmasına bağlamıştır; bunu astronomi hesaplamalarına ve yıldızların hareketine bağlamamıştır. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- döneminde, Raşid halifelerin zamanında, dört müctehit imam zamanında ve Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- fazîlet ve üstünlüklerine şâhitlik ettiği ilk üç neslin zamanında uygulama buna göre olmuştur.

Bu sebeple ibâdetlerin başlaması ve sona ermesi konusunda kameri ayların tespitinde ru'yete (görmeye) değil de astronomi ilmine müracaat etmek, hayrı olmayan bir bid’attir ve bunun dînde bir dayanağı yoktur. Her türlü hayır ve iyilik, dînî işlerde selefi salihe tâbi olmaktadır. Her türlü kötülük de dînde sonradan uydurulan bid’atlardadır.

Allah Teâlâ, bizi ve bütün müslümanları gizli ve açık fitnelerden korusun.[3]

---

[1] Bakara Sûresi: 185

[2] Bakara Sûresi: 189

[3] İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komisyonu Fetvâları, c: 10, s: 106